

HRVATSKA RIEČ

Pređplatna ciena: na godinu K 12. — Za po godinu K 6. — Za Sibeni-
ka godinu donasjenim u kuću K 13. — Za inozemstvo na godinu K 12.
suviše poštarski trošak. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utuživo u
Sibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. —
Oglasi tiskaju se po 12 para peti redak ili po pogodbi. — Priročna
pisma i zahvale tiskaju se po 20 para po peti redak. — Nefrankirana
pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Već smo u IV. tromjeseću ove godine, a mnogi od gg. predbrojnika duguju nam još za jednu godinu, šta više ima ih i takovih, koji su zaostali još od prošle godine. S toga ih molimo, da odgovore svojoj dužnosti, da ih ne moramo posebno opominjati. Naš list računa samo na pomoć predbrojnika, i samo po njoj može da se održi, namirujući troškove izdavanja.

Administracija „Hrvatske Rieči“.

Sabor u Zadru.

Sjednica dne 7. listopada.

Prije dnevnog reda čitaju se mnogi, upiti na vladu, među kojima oni Trumbića, Biankinia, Vukovića, Mitrovića, Mihajlovića. Od pravaša upite su podnili: Dr. Dulibić o povišenju čin. osobila na poštanskom uredu u Sibniku; Dr. Mladinović o školama, župskim kućama, putevima u imotskoj krajini te o uzpostavi pošt. ureda u Aržanu; Prodan, da periodično strukovnjak obilazi sela u svrhu pregledanja stanova učiteljskih i učiteljskih te crkava, o podignuću poštanskog ureda u Velom Kolu i progovima braće Parić iz Vinjerca; Šimunić o raznim potrebama Donjeg Doca, dekanskog stana u Trilju i o neprikladima, koje vladini organi čine seoskim blagajnama.

Iza ovoga čitaju se prispjeli predlozi: Vukovića o poučavanju mladeži za pomorske častnika; Radića, da se smanji potrošarina za otoke Hvar, Brač i Vis na prenašanje vina bez obzira na različito car. područje; Dra. Salvia na talijanskom jeziku (kojega se sklanjiva čitati tajnik Marović, dok predsjednik ne tumaći da je to njihovo pravo na temelju samog saborskog zaključka. Prodan i Drinkovića: neka oni sami čitaju i) kojim se traži, da i jedan talijanaš bude u školskom pokr. vieću; dra. Drinkovića glede uporabe jezika u državnim uredima; Dra. Drinkovića o uređenju težačkog pitanja; Dra. Dulibića prešnji predlog o zak. osnovi, kojom sabor traži od vlade, da sazove zastupstvo u što kraćem roku na zasjedanje samo zato, da razpravi izbornu reformu.

Namjешtništvij podpredsjednik Tončić odgovara na neke prijašnje upite Radića, Srzentića, Simića, Kunjašića i Machieda.

Dr. Mladinović stavlja upit na zemaljski odbor, što kani sa predjelnim putem od Šestanovca, preko Lovreća do granice bosanske. Predsjednik će na to odgovoriti u dojučerj sednici.

Stavlja se na glasovanje prešnost spomenutog Dulibićeva predloga. Glasuje se i prelazi se na prvo čitanje.

Dr. Dulibić veli, da je suviše izdicati prešnost ovog predloga, jer je sveobće izborno pravo glasa savor već dva puta odglasovao. Prima se u prvom čitanju.

Prelazi se na drugo čitanje, u kojem se Dr. Dulibić odriče rieči i predlaže, da se

predlog upiti u tu svrhu već izabranom odboru 7 lica. Prima se.

Prelazi se na dnevni red.

Drugo čitanje zakonske osnove o oproštenju zgrada sa zdravim i cijenim radničkim stanovima od prireza k razrednoj i najmovnoj kućarini.

Izvjешitelj upravnog-gosp. odbora Dr. Mitrović izvješuje.

Dr. Knežević predlaže, da se primi za ključak, da se prigodom novog zasjedanja podnese sa strane zem. odbora osnova, po kojoj, da se ista stvar primjeni i na pokrajinske prireze.

U drugom i trećem čitanju prima se izvješaj odbora.

Prelazi se na drugu točku.

Prvo čitanje predloga zastup. Lupisa i drug. o organizovanju ribarskih zadruga u Dalmaciji.

Lupis predlagatelj obrazlaže u odluljem govoru svoj predlog i iziće sve koristi koje iz njega mogu proišteći. U formalnom pogledu predlaže, da se upiti upr. gosp. odboru.

Dr. Drinković predlaže, da se predje odmah na drugo čitanje, jer bi i on imao o tome govoriti.

Glasuje se i prima formalni predlog Lupisa, usljed čega Drinkovića pada.

Treća tačka dnevnog reda.

Prvo čitanje predloga zastupnika Lupisa i drugoga o stanovitom broju nagrada za domaće vinogradare koji razpačavaju vino na malo u mjestima izvan Dalmacije, Trsta i Rieke.

Lupis predlagatelj uzima rieč, te na široko obrazlaže sa faktima svoj predlog. Prima se formalni predlog, da se upiti upr-gosp. odboru.

Prelazi se na četvrtu točku dnevnog reda: Izvjешaj financijskog odbora o predračunim za god. 1909. i 1910. mirovinske učiteljske zaklade.

Odobrava se.

Prelazi se na petu točku dnevnog reda: Riešenja molbenica.

Za molbenički odbor izvješuje Radimiri.

Predlozi odbora primaju se bez razprave.

Prelazi se na šestu točku:

Prvo čitanje pravilnika o upravi i uzdržavanju predjelnih puteva i o službovnim odnosajim cestarskog osobila.

Izvjешitelj zem. odbora, Radić, predlaže, da se predje na drugo čitanje, u kojem se izvješaj zem. odbora prima.

Prelazi se na sedmu točku.

Izvjешaj financijskog odbora o predračunim za godinu 1909. i 1910. pokrajinske školske zaklade.

Dva su referenta: Mitrović izvješuje za god. 1909. te se odabrava. Čingrija za 1910 te ovo postaje podlogom specijalne debate.

Uzima rieč Dr. Machiedo, koji u dugom govoru iznosi sve mane školskog sistema. Veli, da pokrajina nosi sve terete, a nadzor si pri-

držala država. Ova ima naukovni sistem, kojim se našu djecu otuđuje od domovine. Policajni sistem je duboko uvrižen. Učitelji su robovi, te živi sa djecom u nezdravim i nečistim zgradama. Napada mjestno, kotarsko i pokrajinsko školsko vieće, koja sva proganjaju i ponižuju učitelje. Govori o aferi prof. Lileka, kojega je uzprkos krvavoj uvredi nanešenoj našem narodu (o izdajništvu Zrinskih i Frankopana), školska vlast bila preporučila za upravitelja hrv. gimnazije u Zadru. Učiteljske konferencije su fikcija. Govori o pouzdanici, koju da je htio izmamiti od učitelja g. Ströll. Zagovara internat ženske preparandije i umnoženje viših djevojačkih škola. Govori za umnoženje građanskih škola. Zigošće čitanje, koje da su sastavljene skroz u austrijskom duhu. Zagovara školske vrtove i materijalno pridignuće učitelja te iznaša rezoluciju, kojom se traži, da zemlja ima utjecaja u nadzoru nad školama u razmjeru tereta, koje u tu svrhu podnosi.

Biankini iznaša osam rezolucija: o reciprocitetu zagr. univerze, o ustanovljenju na bečkom sveučilištu stolice za hrv. jezik, da se u srednjim školama i preparandijama više uči domaća povjest, o zgradama škola i učiteljskih stanova, o zgradi hrv. pučke škole u Zadru, za još jedan dječji vrt u Zadru, i duž Dalmacije, povišenje dotacije za vanredne troškove hrv. pučkih škola u Zadru, od 10000—25000, da zem. odbor u dojučerj zasjedanju iznese osnovu za uređenje pravnih odnošaja učiteljske vrtlarica i da vlada utječe s većim troškom za uzdržavanje pokr. škola.

Trešći zigošće upravitelja trg. škole u Splitu. Kudi oštro policajni i streberski sistem uveden od školske vlasti. Osvietljuje ponižujuće po učitelje manire pokr. nadzornika Strölla, govori o analfabetizmu i preporuča, da se uvede „eskorendo-postaje“ za analfabete.

Matulina iznaša primjer sebe istoga, da dokazuje, kako je uz današnju plaću učitelju nemoguće živjeti.

Mihaljević zagovara osnovanje rudarske škole na Siveriču kraj Drniša.

Maročić priznaje slabo stanje zgrade, u kojoj se nalazi hrv. pučka škola u Zadru, no već su poduzete mjere i prama obćini, da se nova sagradi.

Ströll u poduljem govoru kuša da pobija prigovore tekom razprave iznešene. Najvećma se izvlači potežkoćama. U nekim pitanjima se slaže sa predgovornicima. Tekom govora je više puta prekidam pospdrnim upadicama.

Nakon malo rieči Radića i Mihaljevića i Brajkovića, Salvi predlaže, da se prekine sjednica radi podmakla vremena.

Predsjednik u 3 i četvrt sati diže sjednicu i uriče novu za subotu sa nastavkom dnevnog reda.

Predbilježeno je još nekoliko govornika o ovom predmetu.

Pričešnice.

Preveo D. M. Vezić.

Štovani Rikardo Trosti, oškopti vilenjak sa blistave i zanimljive besjede, kome nije umio nitko odoljeti, opremao se na ljuto mezevo, i u koje borba bila zešća, to joj se on vrtoglavije priklanjao, siguran o pobjedi.

U Komori bilo reda raspravljati o tegotnome predmetu, koji je bio u toliko navrata iznesen na dnevni red i izvonic odgojen — o pozakonjenju biva djece i on se nakastio protivu se njega boriti svom snagom svoga snažnoga uma.

Tolici zastupnik protivne stranke, saznav za taj njegov protivluk, zlobno se podsmjehivao, napipjavajući unutrašnje i subjektivne, pa neka i davne razloge, i oni su od njega skaluipili neprimirljivoga protivnika ovog zasuznog zakona, koji bi u kulturnoj državi morao zateći suglasnu i podpunu privolu.

Zadubljen svojim ozbiljnim proučavanjem između zakonika, procesa i socialno-znanstvenih raspredanja, štovani je Rikardo Trosti proučavao — a i neka je osjećao himbenosti i nepravicu onoga, što se nakanio braniti i sve

to zešće podjarkivao sama sebe, ni da bi saslušao glas svoje savjesti poštenja, koja mu istinom romanila — glas, koji on pričrvstio, da ga smlati i zađuši morem sofizama i prividnih protuslovlja, za koja je znao, da su zagorjelo i neberičetno oružje — ali ih se odlučio pronijeti na sjaju svoje blistave rieči, kao bjelodane i neoprovrgljive istine.

Sa sveščićem bilježaka u ruci, odlučan i pregoran, uputi se u komoru na raspravu, zvan na uztrajnu borbu, da održi svoje ideje... poklopljen u docigolj ratobornim mislima — od jedne stade umenguljan i ugodnim i ganutljivim prizorom. Na raztvorena vrata jedne crkve niza stepenice slazile, dobričak ih na broju, djevojčice pričešćenice u bijelu ruhu, po cvjetna im kruna na čistoj okuzi, koja se nispružila sa i crmonanjstih i plavim glavičica, mistosno pognutih, u pozi skrušenosti sa svečanil maloprsnih obreda.

Štovani Rikardo Trosti nehotje stade izpred nizca djevojčica i očuti u svojoj unutrašnjosti nešto neodredjena, što dosada nigda ne okušaio, pa mu vrca sa srca do na grlo i na, oči i ršumom, da ne možeš smoić snage, niti po jedan način pridušiti. Ni to ne pomaže, što

ovog trena ljutinom oskače, a lice mu i pravilno i uglađjeno, kao da na se navlači izražaj oštrine, nu oštrina na oko, jer da se (tkogod pomnijavije unj zagledao, zapazio bi bio, da su mu oči puna suza.

Što se priličilo? Kakva se to pri nenadnoj prikazi djevojčica, neobičajna nježnost doblila u punstajaku dušu samca Čovjekla, koji se svedjerice odapinjao, da sebi savije obiteljsko gnjezdo? Da se nije razodkrila koja nenadana prilika prošastih dana...?

Ukazala mu se prelipepa djeva, a nježnim je riećima i preklinjanju povjerovao, do ludila ju je ljubio i sračno, do te, da se nakanio podariti je svojim imenom, netom se dočepa sigurna i neovisna položaja... Prikazala mu se siromašna čelijica zadanjke, u koju je on, siromašni djak u pohode zalazio... Na pamet nasrćali i zamjerno jasnoviti prizori onih prioda, koje u njegovome pripostome ali zanesenome srcu dubokim zarobašale... Veče, koje mu ona ljubko, ali i turobno izpovjedi... Što u nj salli nove snage i nove srčanosti, ne bi li dostigao svoj cilj... mjesec briga, neizkazanih žrtava, što ih je prinisio herojskim prigovorom... pa tiesni dani, skvičanje maljušice u mrač-

Upiti „Dr. M. Drinkovića i drugoga na c. k. vladu.“

Ima više godina da je bio ustanovljen c. k. kotarski sud u Tiesnom, dočim o ustanovljenju toli potrebitog poreznog ureda ne ima ni govora. Radi toga otešćano je poslovanje kod onog suda. Stranke moraju dangubiti, poći na porezni ured u Sibniku ili čekati više dana da im se rieše poslovi osobito oni, što se odnose na sudske pologe.

Osim toga i bez obzira na sud, nužno je ustanovljenje poreznog ureda u Tiesnom, e da se strankam prištede veliki troškovi i dangube skopčani sa obavljanim inih posala na poreznom uredu u Sibniku.

Tiesno je jedina iznimka u tome što, imajući sud, ne ima poreznog ureda, koji sa sudom ima toliko dodira, iznimka, koja bi morala jednom prestati.

Stoga dužni smo upitati c. k. vladu:

Je li voljna bezodvlačno odrediti, da se u Tiesnom ustanovi toli nužni porezni ured?

U Prvič-Šepurini nje ove godine otvorena pučka škola navodno radi pomanjkanja dovoljnih pomješća.

Seljani su na mucu i uprav žalostni, što im ove godine djeca ne mogu pohađati školu. Oni su stoga ponudili školskoj vlasti neke storije, koje i ako ne bi baš na dlaku odgovarale svim propisim, ipak bi se u njima moglo nastaviti poučavanje, dok se ne podigne nova školska zgrada. Poznato je vlasti, s kojom je ogromnim poteškoćam skopčano pitanje o podignuću nove školske zgrade. Užasno bi uprav bilo i pogubno za ono marno pučanstvo, kau ne bi imalo više škole, dok se god ne sagradi nova školska kuća.

Stoga smo dužni upitati c. k. vladu:

Je li voljna odrediti, da se otvori i ove godine pučka škola u Prvič-Šepurini u prostori- jam od seljana ponudjenih, makar i podpuno ne odgovarale svim zahtjevim?

Zlarin je ubavo primorsko mjesto, koje dava veliki broj inteligentnih, vrstnih i radišnih pomoraca. Ima ih skoro na svakom parobrodu, gdje pošteno ali krvavo zaraduju svoj kruh. Nego tim vrijednim pomorcim nije pružena mogućnost, da steku kod kuće primjerenu strukovnu naobrazbu. U Zlarinu bi trebalo, kao svagdanji kruh, da se ustanovi stručni pomorski tečaj, koji bi bio dobro, i sa velikim uspjehom posjećivan. Time bi se i našoj trgovačkoj mornarici koristilo, a još više pučanstvu Zlarina, koje se bavi isključivo pomorstvom.

Stoga smo dužni upitati c. k. vladu:

Je li voljna shodno odrediti, tu se u Zlarinu čim prije ustanovi stručni pomorski tečaj?

Stoga smo dužni upitati c. k. vladu:

Je li voljna shodno odrediti, tu se u Zlarinu čim prije ustanovi stručni pomorski tečaj?

Ima preko godine dana, da seljani Murtera i Betine, občine Tješnjanske, nastoje oko toga, da se ustanovi u njihovim selim po jedna uljarska zadruga i uzorna uljarna. Promicanje uljarstva kod nas je više nego li ikad prije nužno sada, kad je loza sasvim izdala težaka, koji u proizvod ulja sad ulaže skoro sve svoje nade.

Pozvani državni organi izjavili su se više-krat spravnim, da priskoče onim seljanin u pomoć uputom i obilnom državnim i pokrajinskom pripomoći, kao što je to usledilo u raznim drugim mjestim. Nu pošto se, kako izgleda, ovo prevažno pitanje zavljučuje, slobodni smo upitati c. k. vladu:

Je li voljna poradići, da se ustanovi po jedna uljarska zadruga i uzorna uljarna u Murteru i Betini, i da priteče istim u pomoć bar u onoj mjeri kao i drugim zadrugam?

O putu do Rogoznice.

Već ima dugi niz godina, da se čuti velika potreba puta od Šibenika i Grebašice preko Primoštena do Kopačke Rogozničke; već se od davna vode za to pregovori između občine Šibenske, zemaljskog odbora i namješništva, već je također svakomu poznato, pa bi taj put bio od neizmjerne koristi za sva ona sela, stanove i varoši, čije je pučanstvo danas kao odjeljeno od sveta. Poznato je također svakomu, da su nastupile teške godine za ono pučanstvo, pa stoga pitamo c. k. vladu:

Misli li c. k. vlada u ovim teškim godinama početi već jednom sa gradnjom toga puta? Misli li ona na taj način već jednom doskočiti nevolji i potrebi onog pučanstva?

Ako misli, bi li mogla odgovoriti, kada će radnjom početi?

O potrebama okolice šibenske.

Šibenska okolica nije očutila još nikakve koristi od najavljene akcije za ekonomsko pridonosanje Dalmacije.

A treba znati, da posljednjih godina pučanstvo ove okolice trpi od ljuće oskudice, i da mu kroz dugi vrijeme nije pružena nikakva vrijedna pripomoć, kao da nad tim pučanstvom u obće nema vlade. Posljedice težkih elementarnih nepogoda, osobito poplave i tuče, pogoršavaju sve to više i onako teško stanje pučanstva, koje se ukazuje upravo nesnosnim kad se uvaži još ogromne štete od izasne filokserične zaraze i lanjske suše.

Občina sama po sebi nije kadra da svim potrebama pučanstva doskoči, jer je stjerana baš u nemogućnost, budući ju tišti golemi teret škola za ukončavanje domobranskog vojništva i jer uz tu ranu ima i brisanje obćinskih prireza radi filoksera i suše, tako da je lani na tome izgubila preko 30 hiljada.

Poznato nam je, da je občina Šibenska više puta prikazala vladi sve ove okolnosti i sve potrebe, osobito u odlomcima, ali sve bez uspjeha.

U odlomcima kao u cijeloj okolici Šibenskoj potrebe bilježe od podavnih doba, a u novije doba su se samo povećale. Putevi imali bi se urediti mal da ne u svakomu pojedinom odlomku. U Konjevratima treba urediti puteve od Mokre Oštarije kroz Čvrčjevo, od državne ceste do kuća Kalazovih i Bukičevih, kao što i puteve od državne ceste do Gorša i Brnjice. U Boraji, Danilu Birnju, Danilu Kraljicama, Perković—Slivnu, Vruļjam—Bilicama, Zatonu Raslini, Krapnju, Dubravi, Donjem polju, svagdje su putevi u takovom stanju, da ih treba neodgodivo urediti.

U Danilu Birnju imala bi se očistiti lokva „Biraštica“; u Primoštenu urediti podzemni kanal od gustjerne do mora; u Rogoznici obzidati lokva na Kopači, urediti naplov čatrnje „Lokvice“ nasuti njeke mandračke zdravlju škodljive; u Perković—Slivnu obzidati bunar kod lokve „Staožar“; u Raslinama popraviti bunar „Pećina“; u Zablacu urediti seosko grobište; u Jadravcu nastaviti čišćenje lokve „Vruļje“, i proširiti most preko puta pod kojim prolazi voda od Dabra; u Vrpolju nastaviti izkopavanje lokve „Rogoznica“ te ju djelomično obzidati.

Ovo bi bilo tek u glavnim potezima izneseno, što se svakako što prije mora izvesti i što pučanstvo željno izčekuje. Sve naznačene potrebe u odlomcima moge bi se namiriti vladinom pripomoći od kakvih 80.000 K, pa za to pitamo c. k. vladu:

Hoće li c. k. vlada, u svrhu spomenutih radnja, tu svotu doznačiti občini Šibenskoj?

Upit zastup. dr. Dulibića i drugova na c. k. vladu.

Od decenija se obala Šibenska nalazi u tako zapuštenom žalostnom stanju, da je toli c. k. pomorska vlada u Trstu, koli c. k. ministarstvo trgovine u Beču priznalo neophodnu potrebu njezinog radikalnog uređenja. Jedan mal dio bio je uređen. Glede drugog diela počelo

se sa uređenjem, nu isto ide tako sporo, da se nije počelo ni sa nasipom morske uvale Vruļja, što je nužno da se t. zv. obala Makale direktno priključi sa obalom željezničke stanice. Za uređenje pak trećeg diela obale, koje je od najveće važnosti, ništa se ne preduzima, prem je i nacrt i trebovnik dogotavljen i od ministarstva odobren, a tako isto i jedan dio potroška predviđen u državnom proračunu. Da uslied postojećeg žalostnog stanja šibenske obale trpe i trgovina i promet; da je nemoguće pristajanje brodova, koji pri tome nailaze na sto poteškoća, kao i obćinstvo; da podržavanje takovog stanja stvari triji jako i ugled državnih vlasti, koje su dužne, da tom škandalu stanu na kraj, ne treba dokaz, jer se radi o stvari obće poznatoj i priznatoj.

S toga smo primorani upitati c. k. vladu, je li voljna odrediti bezodlučno, da se čim prije pristupi k izvedenju ovih toli nužnih radnja za da se šibenska obala podpuno i radikalno uredi i da jednom prestanu sablažnjive u svakom pogledu štete prilike.

Predlog zastupnika Dr. Ante Dulibića i drugova.

Neka Visoki sabor izvoli zaključiti: Prolašuje se prešnim i uzima se u pretres u prvom čitanju — bez da je bio stavljen na dnevni red — sljedeći predlog:

Sabor kraljevine Dalmacije pozivlje najodlučnije c. k. vladu, da poradi, iste isti bude čim prije sazvan na izvanredno zasjedanje, u komu se ima izneti zakonska osnova o izbornoj reformi po načelim obćeg, jednakog, izravnog i tajnog prava glasa za zemaljski sabor, te o istoj raspravljati i odlučiti.

Prešnost ovog predloga sabor je pripoznao, te je upućen odboru za izbornu reformu.

Saborski utisci.

Zadar, 10. listopada.

Pokrajina se je mnogo čem boljem nadala od ovog zasjedanja. Novine svih stranaka tražile su otvor sabora, e da on uzumogne vršiti svoju zakonotvornu misiju. Iste novine prietile se grozomorno, da će se vlada dostojno ožigosati radi nemara i neprijateljskog razpoloženja, koje je ona prama ovom narodu pokazala; obećavali su senzacije, bučni prosvjedi i nešto... dostojanstvena!

A sabor se je sastao na vječanje. Prvi početak, uvod u daljnju monotonu mašinerijsku djelatnost sabora, bio je sa strane saborske većine, t. z. „hrv. stranke“, mučke, strpljeno podnašanje čuške, koju je cijeloj zemlji prišlo nekompromisnom mu nonšalansom predstavnik vlade, vriedajuć nacionalni karakter zemlje, uvadajući, čak uzprikos famoznoj jezičnoj naredbi, dvojezičnost u saboru.

Većina je mučke stajala, kao buržoazijski bonrivant, koji probavlja iza obline gozbe, a da niti okom ne predne na ono, što se okolo njega događa. Dok su pravaši potigli burni glas prosvjeda proti onoj uvriedi i protuzakonitosti, dotle se je većina ogledavala, začudjena, iznenajdena, zatečena onom bukom. Čemu sve to? Zar nije bolje umirivati i pustiti, da voda teče svojim tokom? Pak onda ovako iznenada, iz neba pak u rebra, da nitko na to niti pomišljao nije? To je neugodno, da se ovakove larme događaju ovako neočekivano. Zar nije nekimi buntovnim elementima dosta, da se naši govornici (gрозomirni, gromopucateljni, bombastični itd.) izpucaju u onim oblatnatim prigodama, zar im nije dosta par delih fraza na adresu vlade, zar im nije dosta nekoliko nevinih prijetnja o strielama... iz vedra neba?

Ovakim je osjećajima bio primljen energični izstup pravaša.

Nešto kasnije došao je na red veleizdajnički proces „Hrvatska stranka“ uz Srbe, sklapulila je jednu rezoluciju, koja je bila odobrena i od talijanaša, koja se je izicala svojom mlaokošću i obzirnošću prema onima gore, dok se je obarala na neodgovorne Rauche, Accurtije i Tarabocchie, koje su njihovu iz izbor govornici nazvali notornim pijanicama. I onda tonu nadodaje jako neškodljive izraze o bratstvu i slozi, i to vam je suština one rezolucije, koja će se možda prošetati po svim redakcijama svjetskih novina.

Pravaši su naprolov uprli u oštroj i bezobzirnoj formuli na glavne auktore veleizdajničke atere u Zagrebu, ožigosali su odgovorne stvaratelje svih sličnih zračnih balona i predložili saboru dalmatinskom, da on ustane muzevno i odlučno proti sistemu i vlastodržcima koji sve ovo aranziraju. Ali saborska većina nije te ponude uvažila, nego je preko dra. Tresića podvalila pravašima, da oni i onim predlogom rade o neslozi.

Siju neslogu zato, što se sa većinom ne slažu u tome, da „izbjegavaju sukobe sa Visokom Vladom, dok ona radi oko ekonomskog pri-

dignuća Dalmacije“. Što vam se čini, i ovo znači „baštiniti slavne tradicije starih“.

Medjutim političko djelovanje sabora je još nikakovo. G. saborski predsjednik kao da vrlo oprezno bira samo stvari ekonomske naravi, te izbjegava vrlo vješto i adresi, i pitajući državne policije u Zadru, i razpravi o riešenju jezičnog pitanja, i aneksiji Herceg-Bosne i... zemaljski odbor. A medjutim čini prolaze, a bliža se sve to više konac trajanja ovog zasjedanja. Govorka se, da će u subotu biti zatvoren, a u ovo malo dana ne mogu se razpraviti sva ta pitanja uz ova mnogobrojna, koja su se u raznim odborima nagomilala. I tako, ako svi znaci ne varaju, i ako bezbrižno vladinog povjerenika nije hijenja rek' bi da će i ovo zasjedanje mizerno proći i svršiti, a da ne uzumogne u svoje anale uvrstiti niti jednog čina muzevno izvršena. Galerije, koje su većim dielom napunjene od obćinskih slušalaca, prate razpravljaje priličnom dosadom, što je najbolji znak o životu, koji dolje u sabornici vlada.

Do malo dana pak svršiti će i ovo, a da se nije razpravila niti izborna reforma, o kojoj je tako naprednih ideja iznio nenadkriljivi dr. Tresić.

Političke vesti.

Hrvatski zastupnici u Istri medju svojim izbornici. Narodni zastupnici Mandić, Pangerc i Valentić obadjoše svoje izborne kotare te obadjoše svu kopaštinu, da se obavieste o prosvjetnim i gospodarskim potrebama. Narodni zastupnici pobliže se si razne želje i potrebe pučanstva glede pučkih i strukovnih škola, glede gradnje ceste, puteva i mostova i o potrebi obdave vode za ljude i životinje, odnosno o gradnji vodovoda, studenaca, napajališta itd.

Bosanski ustav odgođen. Javlja se iz izvornog vrela da se je bosanski zemaljski štatut imao proglasiti već za nekoliko dana. Ako prems u obdave vlade u pogledu osnovne sasvim sporazumne ipak je odgođeno oživotvorenje bosanskoga ustava. Ugarski premier, dr. Wekerle, nije mogao, obzirom na položaj u komu se sadanji kabinet nalazi, pristati na proglašenje statuta. Podjedno je izjavio da se bosanski štatut može tek onda proglasiti kada bude imenovan novi mađarski kabinet.

Narodni blagdan u Ljubljani. Subota 16. i nedjelja 17. o. mj. bili će bijelo Ljubljani i našoj braći Slovencea nezaboravni dani u povjesti njihovoga političkoga života. U subotu će se naime ustrojiti u formi „narodnoga vieća“ a u krilu slovenske pučke stranke „narodno-obranbena organizacija“ u nedjelju pak biti će začetak nove „sveslovenske pučke stranke“. Slovenski zastupnici, načelnici, predsjednici raznih slovenskih političkih društava iz Kranjske, Štajerske i Koruške sastati će se na taj dan u bijeloj Ljubljani. Da se dostojno proslavi dolazak slovenskih gostova, odlučilo je slovensko glazbeno društvo „Ljubljana“, da na čast otvaranja „sveslovenske pučke stranke“ priredi u nedjelju 17. o. mj. u 6 sati na večer u svim prostorijama hotela „Union“ pučku svečanost. Tako će moći sudjelujući također čuti odlični zbor „Ljubljane“ te podpunu orkestar „Slovenske Filharmonije“. Sudjelovati će zastupnici češkog i poljskog naroda, pak se nadati da neće uzamjaniti ni Hrvata.

Kriza u Ugarskoj. Svi mađarski listovi konstatiraju, da će zaključak nezavisne stranke proti odgođi sabora, provocirati ili razpusti ili odgodu sabora kraljevim ručnim pismom. Audiencija dra. Wekerla donijela je mnogima veliko iznenajdenje osobito onima, koji su očekivali, da će kralj primiti konačno demisijsku kabineta. Kralj je doduše saslušao molbu dra. Wekerla, da rieši kabinet dužnosti, ali nije stvorio nikakove odluke. Pa i za taj slučaj, da je kralj i primio demisijsku, bio bi povjerio kabinetu dalnje vođenje poslova. Peštanski sabor ne obdržaje u ponedjeljak sjednice. Na dnevnom će redu buduće sjednice biti predlog, da se obustave beriva odstupnih podpredsjednika. Po tom bi se prešlo na izbor novih podpredsjednika. U dobro informiranim političkim krugovima drži se za sigurno, da će buduće nedjelje biti peštanski sabor razpušten, a novi bi se izbori imali obaviti u mjesecu siečnju 1910. Nadalje se u političkim krugovima pronosi sa nekome stalnošću glas, da dok padne kraljeva odluka, sadašnje ministarstvo ne će biti dignuto, nego će biti pozvano da dalje vodi poslove, istom iza ove odluke sledit će pozivi uvaženih političkih osoba kod kralja. Medju prvima biti će pozvan do sadašnji ministar unutarnjih posala grof Julije Andrássy i bivši ministar predsjednik grof Štepan Tisza. — N. Fr. Presse“ donosi senzacionalnu izjavu vladarevu o Kossuthu. Vladar da je došlovce rekao ovo: Ja ne bih imao ništa protiv Franje Kossutha za to, što je sin Ljudevita Kossutha. On je umjereni političar. Ali se njemu ne može povjeriti vodstvo zemlje, jer

je njegova nestalnost opasna. On nije nikada u stanju provesti svoju vlastitu volju, nego čini ono, što mu sugerira onaj, koji je imao sreću da zadnji izadje iz njegove sobe. — Pisac ovih redaka veli, da mu je uspjelo ljubežnošću jednog intimnog prijatelja prietolonasjednikovo čitati neko pismo u kome se veli: „Ne može se nikako povjeriti vlada stranci, koji svaku nedjelju pred kojim novim spomenikom Ljudevita Kossutha prisiže, da će slediti politiku Ljudevita Kossutha, samo će sredstva promieniti. U slučaju promjene na prietolju mogli bi Mađari kazati, da će kruniti novog kralja samo onda, ako im se obezve dati podpuno gospodarsku samostalnost. Isto tako može neodvišnjački parlament sa neodvišnjačkom vladom proklamirati personalnu uniju. Zato se vladavina ne može dati u ruke neodvišnjaka. Oni mogu tek sa pouzdanim 67-mašima udomištvovati na vladi.“

Mađarski uspjeh u Bosni. U „Pesti Hirlapu“, je izšao izvještaj članova mađarske deputacije, koja je išla u Bosnu. U tom se izvještaju veli, da su se više izletnika vratili iz Bosne prije vremena sa izleta. Doček, što je Mađarima priredjen u Bosni, nikako nije bio prijateljski, kao što su Bešlije prijateljski dočekali. Naročito su se Hrvati i vojnički krugovi ponašali prema Mađarima ostentativno hladno. Pa što bi Mađari još htjeli, da ih sa slavolucima dočekaju?

Prietolonasjednik i Košut. „N. Fr. Presse“ dobiva iz Pešte vjest, da je obrazovanje Košutova kabineta nemoguće poglavito radi stanovišta prietolonasjednikova, koji je o svim događajima najtočnije informiran. U audienciji od posljednjeg petka prietolonasjednik je kralju razložio razloge svome obojnomne držanju protiv sastava četrdesetostogaškoga kabineta. Ova se vjest s jedne strane dementeuje. A u obće će čini, da je sve to tek Wekerleov manevar.

Dopisi.

Makarska, na početku listopada.

Obćinska sjednica. Kroz prošli mjesec obdržala se je obćinska sjednica, kojoj se odzavao liepi broj viećnika — i obćinstvo brojno istoj sudjelovalo je. Bilo je na riešenje mnogih važnih točaka, a glavna je točka bila pretresanje i odobrenje proračuna od lanjske godine. Premda proti istom bilo je izneseno — proti mal ne svih točaka raznih utoka, a napose onog poznatog nemirnjaka i vrtikape, koji u svemu služi za ratilo protivničkoj šarennoj družbi — ali g. načelnik Klarić, koji neumorno radi za moralno i ekonomičko dobro ove naše mlie primorske obćine, dobio taj dan veliko moralno zadovoljstvo — jer ne samo cilji pazbroj jednoglasno bio odobren, i zanj glasovali isti viećnici koji pripadaju drugoj stranci i koji do sada neprestajahu raditi proti njemu — dali i sve točke utočnika bijahu jednoglasno pobijene — kao lažne i neosnovane. Moremo reći, sa svim troškovima koji toli u gradu, koji po odlomcima godimnice se uzumozavaju — ipak prirezi, mogu se reći maleni su kod nas — jedan odlomak s drugim ne plaća malo više od 100% — dosti reći da neki i ti važni ne plaćaju više od 60%, a svako selo u Primorju ima svoju pučku školu, a neki imaju po 2 i 3 kao napućeno i napredno selo Podgora, sa 5 učiteljskih sila. Našoj Makarskoj istina poskočiše prirezi na 142% ali tomu je razlog, da je imala platiti za nasip nove obale — kao prošla obć, upravila bila se je pomorskoj vladi obvezala, da će ju na svoj trošak nasipati, i to bez pitati odobrenje obćinskog vieća — i tako sadanja našla se u tom skripcu i morala svu tu, dosta znanu svotu za nas namiriti i s tim mnogo drugih javnih potrebilih radnja, kao i za isto poljepsavanje grada, bezodvlačno obustaviti. Mora se pridodati, da obćina uzdržaje glazbu, koja zapada više tisuć kruna na godinu, a broj fenjera u ovo zadnjih 3—4 godina podvostručio se je, a ipak prirezi nisu za Makarsku odviše odskočili. A kamati u Zadarskoj obćini, u tom mizimčetu pokrajinske vlade, proti kojoj nisu naperene vladine sile, kao proti našoj pravaškoj, dali poštono obćini da tamo, kao u vladinom Dal. Objavitelju bilo je skoro javljeno, da u mnogim obćinskim odlomcima te atonomaske obćine plaćaju ta nesretna sela neverojatnu i zamašnu svotu od 400%, a u mnogim selima nemaju ni puteva — a što više umaju prosvjetno ognjište, naime škole — i tako ona gradovječna obćina nastoji, da puk još drži u tmini i mraku, da ona može se za koji decenij nametnuti onom nesretnom puku, ali cenimo da tmine će skoro nestati i da će puk otvoriti oči i svanuti i za njega zora ljepšeg dana. A sad zaključujemo želeći gospodin načelniku Klariću i obć. upravi da uztrajno na započetoj stazi, da svjedjerno neustrajno radi za narodno moralno i ekonomsko dobro ovog

pučanstva, da jur isti osobni neprijatelji u se i javno priznaju, da nesebično se radi kao skoro isto spjeltsko „N. Jedinstvo“ u svom zadnjem broju, koji nazad tri godine strašno bio napao Klarića, i kao osobu i kao običnog načelnika, a sad je reklo, da je uzor načelnik i poštenjačina i da boljeg načelnika Makarska nemože imati. Dakle nek on unaprijed radi, a ljubav i povjerenje pravih Makarana i svjestih Primoraca ne će mu manjkati.

Stari pravni.

Iz Komoca primamo: Dne 2. listopada nakon dvie godine boravka odaoće se je od nas, pozvan u vojnike, čestiti mladić Ante Staničić, voditelj i upravitelj c. k. poštomsko-brzojavnog ureda u Komocu (Rieka Dubrovačka) rodom iz Baškevode kod Makarske. Svak bez razlike u velike žali za njegovim odlaskom, jer dobar i čestit kao što jest, znao je svojim izglednim vladanjem privući na se simpatije svih amošnjih žitelja. Savjestan, tačan i uman bio je pri ruci svakome, vršeci svoje posle skrupulozno i vješto da mu se svak dio. Dok na ime svoje i puka žalim, gdje ga više među nama nije, čestitam upravi pošte i brzojava, što na svojoj službi ima Antu Staničića. Dao Bog, takovi se množili.

O. Evang. Brajnović, župnik.

Iz grada i okolice.

Dalnja sabsorska izvješća morali smo i ovog puta odgoditi do narednog broja, da ustupimo mjesta gradivu, koje nam je već složenije ležalo, a da ugodimo našim cijenj. suradnicima.

Kod c. k. realke u Šibeniku imenovan je profesorom g. Antun Bradanović, dosadašnji nastavnik kod c. k. realke u Spljetu. I ovo imenovanje bilježimo sa zadovoljstvom, jer g. Bradanovića predtekoše dobri glasovi, koji ga označice kao viednu i marnu učiteljsku snagu. — Povodom ovog imenovanja nameće nam se i od sebe pitanje, kako je to, da se nije već od sada providjelo i za druge učiteljske snage pri novom zavodu. Što znamo, odredjen je do sad samo učitelj vjere u osobi v.č. don Rudolfa Piana, za kojeg smo sigurni, da će svojih zadaći najljepše odgovarati. — Za sve ostalo što se odnosi na novi zavod nije se još providjelo. Drugih će učiteljskih snaga bez sumnje trebati, jer, kako javismo, usljed velikog broja upisanih, morat će doći do paralele, a uvaži li se sa strane ministarstva odnosna predstava naše občine, doći će i do zavedbe drugog razreda. Prama tome, zavodu bi već sada morali biti odredjeni svi potrebni nastavnici. Očekivati je, da će se glede ovoga razpoložiti svom mogućom uspješnošću i da će ti nastavnici biti osobe s pravim profesorskim kvalifikama, kako se i dolikuje važnosti i cieni, koju daje Šibenik novoj školi, jer bi bilo zbilja zazorno, kad bi na tek utemeljenoj našoj realci imala pokriliti druga nastavnička mjesta osobljem, koje ne bi jamčilo za uspjeh i napredak naše mladice. To bi se onda imalo smatrati još jednim dokazom omalovaženja Šibenika.

Preporučamo, da bi se i pokušavo za realku što prije iz Zadra odpremilo, jer je ovako zbilja nepravično, ko kad moraju da privremeno upotrebljavaju pokušavo mjestne građanske škole.

Prijamni izpiti za I. razred realke započeli su danas popodne. Na te izpite prikazala se 93 učenika. O izpadku istih izvijestit ćemo u narednom broju. Upozorujemo roditelje, da će uplaćiva upisnina od K 820 biti povraćena u slučaju da koji upisnik ne uspije na prijamnom izpitu.

Grđjanska škola još nam je uvijek zatrovena, još nije ništa razpoloženo — u koliko nam je poznato, — glede njezina preustrojenja u žensku. A ipak se za to na vrijeme uradilo sve što se moralo, za to je u saboru podnesen upit, za to je pokraj, viče, brzojavilo u Beč, pa i naša občina. Koliko ćemo još čekati?

Pastirski pohod. Presvj. biskup Dr. V. Puljičić obaviti će pastirski pohod u području ove občine i baš u Ljubitovici dne 25. tek. mj., a u Rogoznici na 28. istoga.

Razpored primanja duhana. Ove godine primanje duhana iz mjestija ove občine razporedjeno je ovako: Za Boraju odredjeni su dnevi 4. i 5. studenoga, predaja u Trogiru; za Danilo Kraljice dan 8. studenoga, predaja u Drušću; za Grebašticu i Konjevrate dan 5. studenoga, predaja u Trogiru; za Slivno i Vrpolje dan 8. studenoga, predaja u Drušću; za Zaton dan 25. studenoga, predaja u Skradinu; za Primošten dan 5. studenoga, predaja u Trogiru. — U obćini šibenskoj ima svega 270 sadioca duhana, od kojih u Boraji 86, u D. Kraljicam 16, u Grebašticu 5, u Konjevratima 25, u Rogoznici 5, u Slivnu 69, u Vrpolju 14, u Zatonu 5, u Primoštenu 45.

obraćamo pažnju cijenj. občinstva na oglas u našem listu g. Domića iz Spljeta i preporučamo ovo koristno poduzeće svakome. Izpravak. Pogreškom slagara bio je prošli broj našeg lista označen sa brojem 370 mjesto 380.

Pokrajinske viesti.

Nabava umjetnog gnoja. Kod poljodjelske poslovnice zemaljskog gospodarskog vieća, može se uz obalenu cieniu nabaviti za jesensku gnojidbu, umjetnog gnoja, uz dolje naznačene cienie i uvjete, a to sve dotle, dok se iscrpi državna pripomoć odredjena za sniženje kupovnih cieni, koje se razumjevaju za svako 100 kg. u vrećama od 50 kg. franko u sve luke gdje pristaju parobrodni dolazeći iz Trsta ili Rieke, dočim za pošiljke obavljene iz Zadra, ciena će poskočiti za 30 para, a osim toga stranka će biti dužna platiti troškove prevoza.

1. Superfosvat su garantiranih 17% fosforne kiseline raztopive u vodi prodavati će se po K 10, dočim mu je tvornička ciena K 11-50. 2. Pepelni superfosvat su 16/18% fosforne kiseline raztopive u vodi i 10% pepelnog sulfata, prodavati će se po K 12, dočim mu je tvornička ciena K 14. 3. Amonijakalni pepelni superfosvat, su 12% fosforne kiseline u vodi raztopive, 4% dušika i 10% pepelnog sulfata, prodavati će se po K 14, dočim mu je tvornička ciena K 18-25. 4. Pepelni sulfat visoke koncentracije 95%, prodavati će se po K 22, dočim mu je tvornička ciena K 26. 5. Amonijakalni sulfat su 20/21% amonijakalnog dušika, prodavati će se po K 30, dočim mu je tvornička ciena K 33. 6. Čilska salitra 15/16% nitrčkog dušika, prodavati će se po K 26, dočim joj je tvornička ciena K 28. 7. Thomasova drozga, a vrećama od 100 kg., su 16/18% fosforne kiseline (absolutni minimum 16%), 80% raztopivo u vodi, 75% finoće prodavati će se po K 6, dočim joj je tvornička ciena K 7. U skladistima poljodjelske Poslovnice biti će uvijek u zalih, u koliko to okolnosti budu dopuštale, Amonijakalnog pepelnog superfosvata, Čilske salitre i Thomasove drozge, ostala gnojiva razasijlati će se ravno iz tvornice.

Nabava sjemenja krmnih bilina i žitarica. Kod poljodjelske poslovnice zemaljskog gospodarskog vieća, može se uz obalenu cieniu nabaviti sjemenja krmnih bilina i žitarica za jesensku sjetvu, uz dolje naznačene cienie i uvjete, a to sve dotle dok se ne iscrpi državna pripomoć odredjena za sniženje kupovnih cieni, koje se razumjevaju franko Zadar.

	po kg.	dočim je kupovna ciena
1 sjeme ljekarice	K 1-70	K 2-
2 „ crvene djeteline	1-70	1-80
3 „ rumene „	0-70	1-
4 „ zimskog graška	0-20	0-35
5 „ grahorica	0-80	0-35
6 „ bobica	0-20	0-32
7 „ pšenice Noe, Fucense		
8 „ Cologne	0-20	0-43
9 „ raži Lombardeške	0-20	0-43
10 „ ječma ozimca	0-20	0-38
11 „ zobí ozimice	0-20	0-48

Ovim se cijenama imade nadodati za vječice u kojim se sjeme razasijlje i to: za vječice od 5 do 15 kg. 40 para, od 15 do 30 kg. 50 para, a preko 80 kg. 70 para. Naručbe se imadu unaprijed podpuno podmiriti, a osim toga naručitelj je dužan tačno naznačiti svoje ime i prezime, te poštarstu stanicu ili parobrodarsku luku gdje se sjeme imade poslati. Kotarske gospodarske zadruge, pri kumulativnim (skupnim) naručbama dobivaju jošte posebni popust od 5%, pa se radi toga poljodjelcima toplo preporuča.

Neke refleksije o ovogodišnjoj ljetini.

Do Uskrsnih blagdana bilo je na izgledu, da će ova godina biti slaba. Po Uskrsu do Duhova, elementarne pogode zadovoljavale su i bilo je nade, da će se ova godina moći ubrojiti u obće uzeto u dobre godine, ali nade ostadoše puste.

Bajam mjestimice rodio, a i ondje gdje se je bilo nadati obilatu rodu odniele nešto slana, a nešto otresli vjetrovi, koji doduše bili su riedki, ali su bili jaki.

Višnja je dobro urodila u obće, ali njihov prihod dotekao je tek da nadmiri opanke i obuću potrošenu za njihovo pilanjenje i gonjačinu, pošto je ciena surazmjerno bila dosta nizka.

Najbolje je urodio ječam, pšenica i kukuruz u onim predjelima, koji nisu podvarni, a tako i duhan, gdje ga krupa nije posjetila. Svakako je utješljivo, da su mnoge i mnoge obitelji pače i ciele sela naša hrane za ciele godinu, pače i za prodaju, dok lanjske godine nisu imali ni do Božića.

Trave hvala Bogu ove godine, a tako i

ostale piće za blago ima dosta, te se nije bojali, da će blago pocrkati i da će nam biti potrebna nabave siena bilo preko vlade, bilo preko trgovaca iz tudjine.

Uza svu obilnu piću, ipak se predviđa, da će meso došaste zime biti surazmjerno skupo, što se već opaža i do sada. Razlog tomu leži, što je mnogo blaga narod razprodao prošlog ljeta i jeseni, a to s toga, da mu ne crkne prošle zime od glada. Ono što je razprodao nije ga, a onda nije bilo ni janjaca, ni jarcica, ni teladi ovog pramaljeća, već samo toliko, koliko je moglo da dade ono blago, što nam je nož poštedio prošle jeseni i zime. Sada, kad je naš zagorac namakao i Bog mu dao obilno piće, a k tomu žitija, da mu se nije bojeti gladi, on hoće ono blago, što mu se je objanjilo, ili otelilo prošlog pramaljeća hraniti dalje, kako bi za njega uhvatio masniju paru, a koja će mu dobro doći u crnijim danima, nego li su mu današnji.

Da se naš zagorac nije zadužio lanjske godine, usljed silne nerodice, ova godišnja ljetina bila bi ga dobrano bacila napred, i on bi se bio liepo izkripio, te začepio koju staru rupu, kroz koju mu kamatnik u kuću proviruje.

Dok u obće uzeto zagorski predjeli naše pokrajine ne će moći, da se potuže na ovogodišnju ljetinu, dotle je ona izdala primorca, kao malo koja godina do sada.

S proljeća i početka ljeta kiša je ugadjala vinogradima, da je bilo divota. Doduše narvrtci amerikanca dosta su pretrpili usljed čestih kiša, ali težak, koji je imao stare loze znao je u sebi paralizirati radost i žalost tako, da bi uzključno: Hvala Bogu! Ako je izdala mlada (amerikanka) platiti će stara (domaća). Nu njegove nade ostale su prazne. Uprav u doba, kad je imao da unese u kuću svoj trud udarile možemo reći ne mjestimice, doli u obće česte i zategle kiše, koje onemogućise redovito trganje (berbu); grozdje nabreklo, popucalo, uzumafalo se još na lozi, a osobito ono na amerikanskoj podlozi, da je uprav Bogu plakati. Do nazad mjesec dana, oni bujni vinogradi, oni krasni amerikanci, u koje je trudni težak polagao sve svoje nade, danas su predmetom njegova tužnog razmatranja. Što krupa poštedila, to poplava uništila, pa kud gore nevolje.

Ovo je i ovako je u cijeloj pokrajini, a naravno puno i puno manje je štete u onim predjelima, gdje je još naša domaća loza.

Promišljajući na ovo, ovogodišnju jematu, trganje — jesen, — kako se u kom predjelu zove mogli bi podijeliti u dva diela. Prvi diel bi zahvaćao ciele sjevernu Dalmaciju sa otocima od Lopara do Trogira, a drugi od Trogira prama jugu do Spiča t. j. na predio razražen i mal ne uništen od filoksere, i na predio okužen ali ne uništen, te je domaća loza još na skoku.

U predjelu od Lopara do Trogira, bolje će ipak proći zaledje primorsko, a to s razloga, što zaledje može se proći sa žitijami i blagom, a nešto i sa gomoljačama, dok naprotiv primorski predjeli i otoci ne bave se u obće uzeto, nego vinogradarstvom i to amerikankom, koja je ove godine usljed bujne vegetacije i obilata roda najljepše obećavala, ali njeno obećanje su ubile elementarne nepogode.

Ništa ne preteravamo, ako rećemo, da nijedno primorsko mjesto u gornjoj Dalmaciji neće imati toliko vina, da može ga izvažati, dok naprotiv mnoga mjesta, pa i Šibenik čitit će potrebu uvoza vina.

Tko bi ikad bio nazad 10—12 godina i pomislio, da će doći dan da će Šibenik, taj najvinorodniji predio i predio najukusnijeg vina, imati potrebu uvoza vina. Može nam se reći,

da su tome krive elementarne nepogode, krupa, kiša i t. d. Ovo je istina. Ali je živa istina i to, da se je klima u Dalmaciji znatno promjenila u ovo 50 godina; da amerikanska loza bujno tjera, te stoga bi se morao tražiti način, kako bi se kod nas moglo doći do berbe ili trganja prije, nego li udare kiše koncem kolovoza ili početkom rujna, dakle u doba trganje.

S ovog razloga bilo bi željeti, da zemaljski odbor ustanovi mjesto svog činovnika, komu bi bio izključivo povjerenje proučavanje klime, važnijih naših predjela, koji za gospodarstvo u obće, a vinogradarstvo napose imaju osobitu vriednost, te iza kako ovo bude svedeno na čistac, tad bi se imalo nastojati, kako bi se teorija provela u praksu. Bez ovoga možemo trošiti mi, može trošiti vlada koliko se hoće, kad smo uvijek tu, da ili slana, ili mraz, ili nagle kiše unište plodine, kad su, da ih uneseemo u kuću. Ovo je za nas puno važnije neg je gradnja hotela.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.)

Vlastnik, izdavaatelj i odgovorni urednik Josip Drezga.

Čast mi je javiti ovime, da sam preuzeo ovdješnji

Novi briaččki salon

te se preporučuje cijenjenom občinstvu. S obzirom na moju spremu i poznavanje struke, nadam se, da će me cijenjeno građanstvo podpomoci i omogućiti mi održati se na visini onoj, koju ovakovo poduzeće zahtjeva.

Moleći za obilni posjet, bilježim se sa štovanjem

D. Šaško, briač.

Šivači strojevi Singer

„66“

kupuju se samo u našim skladištima, koja su označena ovim znamenkom.

Ne treba se dati zavesti kroz druge oglase, koji imadu tu svrhu, da uz ime SINGER razpečavaju već upotrebljavane strojeve ili one kojeg drugog proizvođača, pošto mi ne prepuštamo naših šivačkih strojeva preprodavaocima, nego ih izravno sami občinstvu razpečavamo.

Šibenik, glavna ulica. 2-10

Veliko skladište gotovih odjela za gospodu

Saisona 1909-1910

Pio Terzanović * Šibenik *

Javljam štovanomu građanstvu, da mi je ovih dana prisjela od jedne glasovite krojačnice velika količina gotovih odjela i kaputa za gospodu. Ova se odjela osobito odlikuju radi izvanredno elegantna kroja i umjerenosti ciena, tako da sam u mogućnosti svakom zahtjevu udovoljiti.

Preporučujući se bilježim se veleštovanjem

18./X.—18./III.

Pio Terzanović.

Nezadnja moda!

Ciene vrlo nizke!

Hrvatska Vjeresijska Banka - Podružnica - Šibenik.

Bankovni odjel - - - Dionička glavica - - - Mjenjačnica - - - Zalagaonica - - -

primu uložke na knjižice u konto korentu u ček prometu; eskomptuje mjenice.

Obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijednine. Devize se preuzimaju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete

K 1,000.000

Pričuvna zaklada i pritiči K 150.000.

CENTRALKA DUBROVNIK
Podružnica u SPLITU i ZADRU.

kupuje i prodaje državne papire, razteretnice, založnice, srečke, valute, kupone. Prodaja srečaka na obročno odplaćivanje. Osiguranje proti gubitku kod zdriebanja. Revizija srečaka i vrijednostnih papira besplatno. Unovčenje kupona bez odbitka.

daje zajmове na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, drago kamenje i t. d. uz najkulantnije uvjete.

65-52

Loze navrnute

svakovrsne liepe prve vrsti dalmatinske na podlozi Aramon X Rup. G. I., Rip. X Rup. 3309 i Rup. Monticola. Ove vrsti žilavice i reznice Rip. X Berlandieri-Telek.

Čisti sortimenti mogu se dobiti kod:

Forčić i drug

Trtnica-Lozar Komen (Primorsko).

Cienik se šalje na zahtjev franko.

Hrvati i Hrvatice!

■ ■ Pomozite Družbu ■ ■

Sv. Ćirila i Metoda

CEMENT

tvornice Portlandcementsa iz Splita, dobiva se kod mene i to uz cene za 100 kg. franko obala Šibenik:

Za količice sastojeće se od 3 do 5 vagona po K 3-90.

Za količice sastojeće se od pol do 3 vagona po K 4--.

Na male količice po K 4-50, franko magazin.

Prazne vreće moraju se kroz rok od 30 dana franko nazad povratiti, inače račun 50 filira po komadu.

Jamčec za tačnu i brzu poslugu bilježim se sa

osobitim štovanjem

Sime Tarle,
trgovac.

Najboljom

trajnošću odlikuju se četvorine za peći glasovite tvornice Mitscherling u Saskoj, jer nadmašuju sasvim svaku drugu vrst opeka i jer su najradje traženi od svih pekara pod imenom:

„Četvorine Chamotte“

po K 1-10 komad s protegama 28/ 28,5 cm. Ove četvorine podavaju kruhu i dvopeku redovitu vrućinu, te ga ni najmanje ne prigore; ustov, s kojega su najbolje peći na glasu. — Ne pucaju ni pri najagilijem grijanju ili ohlađenju. — Traju po prilici tri godine makar uz neprestajnu radnju.

Izključivo skladište za Dalmaciju: 23-25

Tvrđka Faust Juchioštri — Šibenik.

Prva parna tvornica za bojadisanje, pranje i kemičko čišćenje odjela na suho

M. DOMIĆA

Split, br. 355.

Primaju se odjela za kemičko čišćenje kao: obična, urešna, za šetnju, kazaliste i plesove. Osim toga zastore, prostirače, rukavice od kože itd., razumije se sve u cjelini čisti se sa

strojem „UNIVERSAL“.

Isto tako parno bojadisanje gore navedenih predmeta.

Preporuča se svakome ovo zgodno i korisno poduzeće.

Za Šibenik prima i predaje:

JULIO RAGANZINI
I. IX. Glavna ulica.

ŠIRITE

„HRVATSKU RIEČ“!

Školske knjige i sve druge

školske potrebštine za uče-

nike realke i pučkih škola

prodaje Antun Ćulić. ◆

Šibenik ◆ Glavna ulica.

NIUSOL

pripravljen od

BERGMANNA I DR. U TEČENU O. JE.

jest i ostaje kao i do sada najbolje od svih modernih sredstava za

bojadisanje kose

i dobiva se za plavu, kestenjastu i crnu boju uz cieniu od K 2-50 po flaši.

Prodaje se kod: 18-20

Vinka Vučića, Drogarija -- Šibenik.

Hrvatska tiskara u Šibeniku

preporučuje svoje bogato obnovljeno skladište tiskarnica za občine i župne urede.

Naručbine se obavljaju brzo i tačno a cienne su vrlo umjerene.

Najmodernije posjetnice i vjenčane karte uz vrlo umjerene cienne izraduje

Hrvatska tiskara u Šibeniku.

HRVATSKA TISKARA DR. KRSTELJ I DRUG

Skladište tiskarnica za ŠIBENIK (DALMACIJA). Papira. Moderno uređena knjigovežnica.

P. n.

Hrvatska tiskara u Šibeniku namjerava izdati za tekuću godinu 1910.

ZIDNI KALENDAR

koji će biti veličine 50x70 cm., a biti će izradjen na liepoj i gladkoj hartiji i u više boja.

Sredinu kalendara zauzeti će kalendarski dio, a ostalo prazno mjesto ustupiti će pojedininim poduzećima za oglašivanje.

Pošto će se kalendar štampati u više hiljada primjeraka, a razaslati kao reklamu u sve krajeve naše monarhije, držimo, da će ovo za svakoga biti vrlo zgodna prilika kojom bi svoj proizvod preporučiti mogao.

Za oglas, koji zauzima prostor od 4x7 cm., plaća se 4 K, za 4x10 6 K, za 6x12 10 K, a za prostor od 8x14 12 K.

Sve upite i narube valja slati samo pismeno na dolepodpisanu tiskaru. Oglasi se primaju najdulje do 1. studenoga o. g.

S poštovanjem

HRVATSKA TISKARA (Dr. Krstelj i drug).

I. hrv. tvornica voštanih svieća Vlad. Kulića u Šibeniku.